СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 61. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 15 березня, 1935. VOL. XLIII. No. 61. Jersey City, N. J., Friday, March 15, 1935. THREE CENTS

БОРОТЬБА ЗА СЕКЦІЮ 7А

ВАШИНҐТОН. — Перед сенатським комітетом для справ шкільництва й праці ставав Бидел, голова „краєвої ради робітничих відносин", та в своїх зізнаннях винував уряд за підорвання колективних умов робітників з підприємцями.

Говорив він, що уряд не виконував постанови 7А закона про відбудову краю й цим занедбанням підорвав право робітників до колективних угод. Якщо уряд не подбає за це, щоб чим скорше почати назад виконувати цю постанову, говорив він, то ця постанова стане скоро мертвою буквою закона.

Бидел заявився за проєкт сенатора Ваґнера про полагоджування спорів між робітниками й підприємцями.

ЩЕ ОДИН СУД ПРОТИ „НАЙРИ".

НЮАРК (Ню Джерзі). — У місцевім федеральнім суді суддя Ґай Л. Фейк видав опінію, що закон про краєву відбудову промислу не годиться з постановами американської конституції, бо конґрес не має права надавати президентови такої необмеженої влади, яку, на думку судді, він надав цим законом.

Суддя спеціяльно сказав, що закон конґресу не може реґулювати годин праці й винагородити робітників.

ЗДЕРЖАНО СТРАЙК СЛУЖБИ БУДИНКІВ У БРОНКСІ.

НЮ ЙОРК.— Юнія обслуги високих будинків у Бронксі здержала страйк до 15-го квітня, щоб за цей час зробити проби, чи не можна би спору полагодити угодою.

Юнія здержала страйк під натиском голови дільниці.

Юнія вже заключила угоду з власниками домів щодо умовин праці у високих домах у Бруклині.

ПОМЕР ВЕЛИКИЙ СЕРБСЬКИЙ ФІЗИК.

НЮ ЙОРК. — У вівторок вполудне помер у місцевім шпиталі „Коломбія-Пресбитіріен Сентер" відомий на ввесь світ фізик і винахідник, Михайло Ідворський Пупін.

Він уродився в Сербії, де в дитячім віці був пастухом. Молодим, бо ще 15-літнім хлопцем, виемігрував до Америки, де невтомною працею добився визначного становища в науці. Став остаточно професором фізики в Колюмбійськім университеті. Зробив він цілу низку важних фізичних відкрить і винаходів. Мав за це багато наукових відзначень. У часі війни віддав велику частину свого майна сербському урядови та брав діяльну участь в аліянтській пропаґанді. При смерти мав 76 літ.

ЗА ДЕПОРТАЦІЮ АНҐЛІЙСЬКОГО КОМУНІСТА.

ВАШИНҐТОН. — Тоді, коли іміґраційний уряд збирається до переслухання анґлійського комуністичного лектора й автора Евеліна Стрейчі проти видалення його з краю протестують преріжні організації, як Юнія Американських Горожанських Свобід, орґанізації авторів та ріжні приватні люди, часто не комуністи з переконань.

Тимчасом департамент праці заявляє, що він збирається до ширшої кампанії проти чужинецьких прелеґентів, що роблять тут комуністичну пропаґанду. Команда американської воєнної фльоти збирається до акції проти комуністичної пропаґанди серед моряків фльоти. Іміґраційний комітет палати послів конґресу почав уже переслухання над тим, якими способами можна би не давати чужинцям комуністичних переконань продиратися через границі.

ТИСЯЧІ ЛЮДЕЙ УТІКАЮТЬ ПЕРЕД ПОВІНЮ.

СТ. ЛУІС. — Ріка Місісіпі та її притоки починають свої весняні виливи. Загрожені особливо південно-східня частина стейту Мізурі, південна частина стейту Илинойс та північно-східня частина Аркензо. Червоний Хрест рахує, що йому треба піддержувати коло 4,000 втікачів з околиць, загрожених виливом. Стейтові уряди вислали для ратункової акції війська.

НІМИЙ СВІДОК.

НЮ ЙОРК. — У місцевому суді відбулася розправа над позвом пані Верджінії Боґен за відшкодування в сумі 100,000 долярів за ушкодження тіла, які вона дістала підчас зударення омнібуса, в котрім вона їхала, з автомобілем. Позивала вона власника авта за відшкодування та доказувала, що через це ушкодження вона напів спаралізована.

Збиваючи її твердження, пізвані пледложили судови рухомі фотоґрафічні знимки, зняті без її відома, як вона йшла вулицею. Знимки показали, що вона не штигулькала на ліву ногу, як говорили її свідки, і несла пакунки в лівій руці, тоді як її свідки запевняли, що вона не має в ній влади.

ЗА ДАЛЬШЕ КАСУВАННЯ КОДЕКСІВ.

ВАШИНҐТОН. — Доналд Ричберґ, виконний директор „краєвої надзвичайної ради", радить урядови знести число обовязуючих кодексів з 731 на 181. У так званих менших промислах кодекси мають обовязувати тільки ті фірми, що захочуть на кодекси пристати.

ЗАВОДИТЬ ВИНЯТКОВИЙ СТАН ЧЕРЕЗ СТРАЙК.

Ґовернор стейту Савт Дакота поставив повіти Минеґага й Сію під винятковий стан, бо, мовляв, він боїться нарушення мира через страйк робітників різниці Морела. У повіти вислано 350 стейтових вояків.

МАСОВЕ ВБИВСТВО.

В селі Стрижево (Грубешівщина) вночі з 30-го на 31-го січня до мешкання Григора Корженьовського впав невідомий злочинець та револьверовими стрілами вбив Корженьовського, його жінку Марію та сина Степана.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА.

В Уґерцях, самбірського повіту, вибухла пожежа в домі Олександра Мікуліча. Вогонь перекинувся на сусідні будинки та знищив 11 мешкальних домів, 19 стоділ, господарське знаряддя та запаси збіжжя. В полумині згинули теж 5 штук худоби. Шкоду обчисляють на 30 тисяч злотих.

ШКОЛА ДЛЯ БЛИЗНЯТ.

В Римі повстала перша на світі школа, в котрій учаться лише діти-близнята. В ній будуть приміщені близнята з цілої Італії. В тій школі мають перевести досвід, чи тілесна подібність і однаковий розвиток орґанізму близнят ідуть у парі з їх духовим і умовим розвитком. При школі буде бурса, отже частина дітей буде під постійними науковими дослідами виховників і лікарів. У близнят буває часто велика ріжниця характерів і умового розвитку, тому висліди дослідів над близнятами в тій школі будуть дуже цікаві.

ЗА ТРАНСПОРТ.

У Сяноці відбувся процес проти вісьмох селян. Їх обвинувачували у тім, що вони перепачковували недозволену літературу О.У.Н. з Чехословаччини до Польщі.

Підсудні заперечили свою вину. Та присяглі судді потвердили вину підсудних на підставі зізнань поліційних свідків і актів чеської поліції.

Трибунал присудив Гната Гонемира, Федя Папідоха, Василя Ґороня, Василя Сиса і Юрка Ґеряка по 2 і пів року вязниці; Івана Ґеряка і Василя Ткача по 2 роки; Михайла Ткача на один рік вязниці.

ЗА ВБИВСТВО БАТЬКА.

Окружний суд у Рівному засудив 19-літнього Петра Демянчука з села Дермань, здолбунівського пов., за вбивство тестя Кондрата Красовського на 4 роки вязниці. Його жінку Ганну, 17 літ, що також відповідала в цій справі, суд оправдав. Тло справи таке: забитий був пяниця та коли хотів продати й пропити останніх 5 пудів жита, між ним та родиною повстала бійка, підчас якої Красовський кинувся з сокирою на дочку Ганну, але їй вдалося втекти крізь вікно. Тоді в обороні жінки станув зять Петро Демянчук, що схопив товчок до барабольі і так вдарив тестя по голові, що тому тріс череп. В той момент вбігла до хати Ганна, яка вирвала батькови з рук сокиру та вдарила нею його по голові. Внаслідок того Красовський у дорозі до шпиталю в Острозі помер.

ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ І ЗМЕНШЕННЯ У ФРАНЦІЇ.

Німецькі статистичні дані виявляють, що в порівнанні з 1933 р. число народин у Німеччині збільшилося в першому кварталі 1934 р. на 34,000, в другім на 52,000, в третім на 62,000, цебто разом на 148,000. Приріст населення в Німеччині за цілий 1934 р. обчисляють на 215,000. Натомісць у Франції в р. 1934 у порівнанні з р. 1932, було 5,000 народин менше. В р. 1932 число народин у Франції було 73% числа народин у Німеччині. В 1934 р. це відношення зменшилося до 57%.

ЗАБОРОНИЛИ СВЯТО В ПАМЯТЬ М. ГРУШЕВСЬКОГО.

На Сяніччину сплила тепер хвиля заборон. Дня 24. лютого ц. р. мала відбутись у Сяноці святочна академія, присвячена памяті першого президента Української Републики, проф. Михайла Грушевського. Сяніцька громада як слід приготовилася відсвяткувати память великого громадянина та сяніцьке староство заборонило уладити академію „зе взґлєнду на безпеченьство публічне".

Слід підкреслити, що в Сяноці уладжують що тижня свої імпрези Поляки, Жиди, а то й „русскі" і ніхто не боїться, щоб прийшло до загроження публичної безпеки.

КАРТИНИ З НИНІШНЬОГО ЖИТТЯ.

Іван Мікеш з Нижньої Солотвини хотів женитися та вимагав, щоб видали йому частку з маєтку батьків. Повстала сварка й брати Мікеша так побили Івана, що треба було відвезти його до ужгородської лічниці. — В Туря Пасіці староста села Іван Ґартнер докоряв при забаві братови, що був більше разів караний за крадіж, чому він не соромиться йти між людей на забаву. 19-літній молодший брат вихопив на це вже приготований ніж, пробив черево старшого брата, порізав обличчя і втік. — В Ужгороді вломилися невідомі справники в ночі до курника бідного робітника Стефана Новака та забрали відти 11 курей і когута.

ЗАКОПАНІ СКАРБИ?

В Німецькій Кучаві біля Мукачова велика сензація: Один Італієць з жінкою прибув до села і просив дозволу шукати скарбів. Свого часу один австрійський полонений, умираючи, передав йому примітивний шкіц, де відай мала бути закопана скриня з ґрішми, як Австрійці втікали перед російськими військами. Італійців цих поліція арештувала і виселила, але населення вірить у те, тимбільше, бо в урбаріяльному лісі на дереві вирито: Італія-Ґолд-1916.

ЖАХЛИВИЙ БУРЕВІЙ У ФРАНЦІЇ.

Французькі провінції Савою та Бурґундію навістив дуже сильний буревій. У багатьох місцевостях буревій повалив церковні вежі, позривав дахи та поломив тисячі дерев у лісах. Буревій перервав електричні проводи, внаслідок чого кілька міст були без світла. В околицях, де шалів буревій, залізничий рух відбувається з великими труднощами.

ЛЬОЖА ДЛЯ ТИХ, ЩО СПІЗНЮЮТЬСЯ.

Кожний, хто ходить до театру, знає, яка велика невигода з тими, що спізняються до театру. Вони перешкоджують точним глядачам, а то й заслонюють їм цікаві образи.

У боротьбі з такими „спізненими гостями" празькі театри ввели цікаву новину. Коли спізнений глядач стоїть перед дверми, чемний білєтер веде його до спеціяльної льожі, де кожний спізнений гість мусить пересидіти до першої перерви. Така льожа має важне педагогічне значіння для тих, що звикли спізнюватися.

Коли такий спізнений гість розсядеться свобідно у фотелі й з великим напруженням приглядається цікавій акції, нагло — відчиняються з великим тріскотом двері й у льожу входить... черговий спізнений гість.

І так повторюється зо 20 до 30 разів у цілому першому акті. Кожний спізнений гість сидить тоді мов на тортурах і напевно обіцює собі, що вже ніколи не спізниться. Така льожа нагадує йому немов ізольований барак для прокажених.

Спроба, що її зробив празький театр, увінчалася поважним успіхом. Тих, що спізняються, стає щораз менше, хоч всежтаки є й такі „пізні Івани", що їх ці „тортури" не відзвичають від спізнювання.

КАТОЛИЦЬКА ЧИ ЕНДЕЦЬКА УСТАНОВА?

Існує у Львові „Місійна Секція Маріянської Содаліції", що поставила собі за завдання помагати римо-католицьким парохіям на Волині. Видала вона дві відозви („Львуф на Волинь" та „Волинь вола ратунку") й по році діяльности вислала на Волинь 118 ріжних літурґічних предметів та 541 злотих.

В останньому комунікаті цеї орґанізації між іншим пишеться ось що: „Скромний вислід акції вимагає скріплення зусиль польського суспільства для створення постійної помочі костелови на Волині та ратування таким чином перед **денаціоналізацією** 220,000 католицьких душ, бо без душпастирської опіки загибають у морю православя. Треба нам здобути відповідні фонди на **зміцнення бастіонів польщини на кресах як передмуря християнства"**.

Як бачимо, „Місійна Секція" послугується стилем трохи призабутого Марцеля Прушиньского...

НІМЕЦЬКІ ДІВЧАТА НЕ ПУДРУЮТЬСЯ.

В одній німецькій бурсі для дівчат чотири учениці у віці 14—19 літ витягнули з валізки товаришки коробочку з пудром і лишили там картку з написом: „Німецькі дівчата не пудруються".

Панна, котрій забрали пудер, поскаржилась управительці бурси. Ця казала забрати дівчат з бурси. Тоді родичі чотирох дівчат вивели справу перед „публичний суд". Справою занялися часописи. Вони висказали погляд, що ці чотири панни поступили „зі становища німецької чести" — добре.

З того приводу появилася навіть довга стаття одного професора в часописі для молоді. В статті професор доказує, що ці дівчата поступили „згідно з інтересом чистоти німецької раси і з ґітлерівською ідеольоґією".

ЧИ БУДЕ ВІЙНА НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ?

ЛОНДОН (Офінор). — Військовий редактор аґенції Офінор відповідає на повище питання позитивно й у доказ цього наводить голос советського військового офіціоза „Красная Звезда", який в ч. 30 б. р. друкує алярмуючу статтю про небезпеку війни на Далекому Сході. Цей добре поінформований часопис задивляється на будучність дуже песимістично й заявляє, що не треба числити на підтримку Америки. Бо Америка не є готова до війни, і тому буде уникати отвертого конфлікту з Ніпоном. Щодо політики Анґлії, то вона йде у великій мірі назустріч Японії. А наскільки йде про континентальну політику, то політику Лондону підтримують цілковито й домінії, які задоволені з того, що японський тигр знайшов собі іншу жертву. В Китаю Японія також уже підбила під свій вплив урядову реакцію на чолі з Чан Кай Ші. Отже Совети мусять числитися зі скорим початком здійснення широкого пляну японської територіяльної експанзії на континенті, якої безпосередньою метою є кольоніяльна перевага Японії в цілій східній Азії. Подаючи такі міркування, часопис одночасно звертає увагу на побільшений імпорт до Японії муніції та сировин, що забезпечують їй виріб, і виводить з цього, що нема сумніву щодо скорого початку воєнної акції.

Союзниками Японії в будучій війні „Красная Звезда" називає „німецький фашизм" та „британський імперіялізм", які ставлять свою ставку на Японію. Особливо дратує большевицький офіціоз те, що Анґлійці, всупереч своїм заявам у Женеві, таки вислали до Манчука вправді неофіційну, але дуже авторитетну місію, яка заняла дуже прихильне становище до нової держави.

„РОЗДІЛ ЄДІНОЇ НЕДЕЛІМОЇ РАСЕЇ".

ПАРИЖ. — Бувший російський ґенерал А. Денікін виголосив у Парижі виклад про протибольшевицький рух. Між іншим звернув увагу на напір Німеччини на Схід. На його думку, Німці з одної сторони, а Японці з другої намагаються використати сепаратистичні настрої народів, що входять у склад СССР. Денікін заявив: „Готовлять хрестоносний похід не на большевиків, а тільки на розділ Росії". Російському ґенералови всетаки большевики кращі від розділу Росії!

В КОРИСТЬ БЕЗРОБІТНИХ УКРАЇНЦІВ.

ПАРИЖ (Офінор). — Українська громада в Парижі влаштувала 24 лютого великий концерт-баль на користь безробітних Українців. Концерт пройшов з поважним моральним та матеріяльним успіхом. Музичний відділ складався з музичного балету, де показана була перемога української дівчини над турецьким султаном. У співах відзначився відомий оперовий артист П. Горянський. З музичних точок публика витала найбільше артистичне виконання молодого українського скрипака П. Дубаса, що вже здобув собі в Парижі велике признання. Прибуток, який виносив понад 1,000 франків, передано до відділу опіки безробітними Українцями в Франції.

ПРОТЕСТ ПРОТИ НІМЕЦЬКОЇ ПОВІТРЯНОЇ ФЛЬОТИ.

ПАРИЖ. — Французький уряд хоче формально запротестувати проти мілітаризації летунських сил у Німеччині, виходячи з заложення, що Німеччина тим робом нарушує постанови Версайського договору.

ЗНАЙШЛИ СТАРИННІ ЖИДІВСЬКІ ПАМЯТКИ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Викопано порцеляновий архів, що походить іще з часів перед пануванням жидівського короля Соломона. Кажуть, що це дуже цінна знахідка, бо там записані події, які відносяться до Старого Завіту.

СУМНІВИ ЩОДО ПОЛІТИКИ РУЗВЕЛТА.

ЛОНДОН. — Ентузіязм, з яким ставилися в Анґлії до плянів президента Рузвелта, значно охолов. Підносяться голоси, які кажуть, що взагалі не знати, що вийде з плянів Рузвелта.

ВЕНІЗЕЛЬОС У ДОРОЗІ ДО ПАРИЖА.

ОСТРОВ РОДОС. — Провідник грецького повстання, яке вже зліквідовано, бувший премієр Венізельос, знайшовся на острові Родесі. Італійська влада йому заявила, що він є „свобідним чоловіком" і може їхати, куди хоче. Він поїде покищо до Італії, а потім до Парижа, де живуть його два сини.

НАТИСКАЮТЬ НА НІМЕЧЧИНУ.

ЛОНДОН. — Уже вирішено, що сер Джан Саймон, британський міністер справ заграничних, матиме побачення з Ґітлером 24 березня. Останеться він у Берліні три дні й буде старатися наклонити Німеччину до „Східнього Льокарна". До того самого змагають тепер і балтійські держави, Литва, Латвія й Естонія, що бояться тепер Німеччини більше ніж Советів. Тому Німеччина опинилася в дуже скрутному положенні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИЙДУТЬ ІНШІ...

Приблизно місяць тому виголосив у варшавськім соймі програмову промову голова Української Парляментарної Репрезентації, д-р Дмитро Левицький, що є одночасно й головою найбільшої краєвої політичної партії — УНДО. Про цю промову була згадка, що вона відбилася широким відгомоном у польській пресі, а не тільки в українській. Щобільше, на ту промову відповів теж польський міністер.

Що такого сказав український представник? Говорив, що був час, коли ми думали, що власними силами зможемо собі здобути рівноправне політичне становище. Казав, що до Росії мусить український нарід ставитися як до союзника з недовірям, бо цього вчить нас історія. Твердив, що треба будувати власну державу в Києві при допомозі та в порозумінні держав середущої і західньої Европи. Заявив, що наступає перебудова політичних взаємин на сході Европи, а в боротьбі за цю перебудову будуть втягнені життєві інтереси українського й польського народу. І тут саме можуть зійтися інтереси обидвох народів. А щоб ті інтереси зійшлися, треба, щоб господарі держави заспокоїли справедливі домагання українського народу, бо цим робом створиться умовини для сили й могутности обидвох народів. Отим домаганням являється вимога територіяльної автономії для українських земель під Польщею.

Як бачимо, то ця заява є дуже льояльною офертою, в якій згадується про будову самостійної української держави, але тільки над Дніпром, а щодо українських земель під Польщею — вимагається автономії.

На ту угодову оферту відповів міністер внутрішних справ Косцялковський у такий спосіб, що закинув д-рови Левицькому й українським послам дволичну гру. Казав, що вони одне говорять у соймі, з публичної арени, а що іншого в приватнім гурті. Назвав їх останніми Моґіканами, по яких прийдуть нові, молоді, що „зуміють знайти спільну мову й реальну програму праці" з Польщею. Сказав українським послам, що їх уже українське населення не вибере, що українська суспільність від них відвертається, та що вони тратять ґрунт під ногами.

Така відповідь на угодову оферту являється страшним поличником, звернением у сторону Української Парляментарної Репрезентації й УНДО. Тому не диво, що „Батьківщина" пише, що горе нації, коли у її проводі люди зневірені, нездібні на ніяку особисту пожертву — труси й політичні крамарі. Та нас ця подія не злякала. Добре, що так сталося, бо це тільки приспішить у краю той процес, який доведе до цього, що до проводу „прийдуть інші". Тільки не ті, про яких мріє польський міністер. І не ті, що будуть зводити торги з Варшавою, а ті, що будуть числити тільки на свої власні сили.

МАСАРИК, БЕНЕШ І ЗАКАРПАТТЯ

(Надіслана стаття).

Щодо становища Бенеша до Українців, то є це становище дипломата-крутяря, котрого головна ціль передовсім добро власної републики.

Дня 29. жовтня 1919 р. сказав він одному галицько-українському політикови: „**Ми державимо Підкарпатську Русь лише в депозиті.** Колиж ви, Українці, збудуєте свою Україну — то ми вам той край негайно віддамо".

Тесаме сказав тому самому політикови і тогож самого дня і сам президент Масарик, і міністер залізниць Стржібрни і провідник чеських аграрів Сташек. Видно, що така була загальна постанова у чесько-словацькім уряді.

Та українська держава не удержалася, а у Чехів — як кажуть Французи — рівнобіжно з їдженням і апетити зросли. Закарпатська Україна багата, хоч люди її, зокрема на Верховині, дуже бідний. Безмежні ліси, численні лікувальні жерела, численні копалини, а навіть славне вино — все це річи, котрих — засмакувавши в них — не легко зрікатись. А до того Чехи цілу масу своїх бюрократів там насадили, а самих учителів більше як пів тисячі! І так не то Закарпатською Україною вони того краю не називають, але і Підкарпатською Русю ні, а вже в 1926 р. поприбивали на стовпах при візді до сіл таблиці з написом: „**Подкарпатско**". Щось таке подібне, як Москалі, скасувавши по польськім повстанню т. зв. „Королівство польське" — прозвали цей край „**Привислянським краєм**".

Як бачимо — у всіх хапунів чужого добра — тасама метода.

Чехи зобовязалися ще у мирових договорах дати Закарпатській Україні „**автономію**", але вже і 15 літ минуло — а про автономію ні слиху ні диху.

Правду сказавши, це для тамошних Українців покищо не така велика біда, бо при теперішній народній темноті і розпаношенню кацапства і московських еміґратів, що тамтуди немов круки позліталися — могло би прийти в автономнім соймі до дуже прикрих несподіванок.

Але тепер — також покищо — все залежить від центрального уряду, як він відноситься до тамошнього українського населення, і до української справи взагалі. До минулого року був нпр. міністром освіти д-р Дерер, соц.-демократ, котрий багато поміг нашому шкільництву. Але за міністра Крамаржа налізло на Закарпаття багато всілякої збиранини, ось як нпр. той інспектор Вондрачек, що заказав був на школах вивішувати українські прапори.

Тай і сам пан Бенеш, будучи тоді в Ужгороді, проголосив, що „Підкарпатська Русь" на все має лишитись при Чехословаччині. Як бачимо, і в нього апетит до цеї сочистої країни сильно зріс та — як кажуть Наддніпрянці—„зафіксувався". І ми той його апетит дуже добре розуміємо: Закарпатська Україна, це одинокий край, що лучить Чехословаччину з іншими частинами Малої Антанти, улюбленого плоду Бенешівської дипломатії. Та дуже це слаба потіха і поміч від такого союзника як Румунія, до якої Закарпатська Україна притикає. Вправді Бенеш цілком безправно відступив румунським циганам український **Мармороський Сиґот** і цілу низку наших сіл, але такими жертвами ще ніхто не здобув собі румунської ласки. Румуни на випадок війни — ідуть усе зі сильнішим, а проти слабшого. А Чехословаччина має дуже малі вигляди статись колись — сильною. Навпаки — притискаючи Українців і підпомагаючи поміж ними ренеґатів-кацапів — вона лише ще більше себе ослаблює, чого мабуть і такий хитрун, як Бенеш бачити не хоче, чи не годен.

Д-р Бенеш заліз не хотячи в партію кацапофілів Кльофачівчів, а Кльофач, будучи раз у Берегові, сказав був виразно до своїх Пепічків: „Попирайте радше москвофілів як Українців, бо **Москва далеко, а Львів близько*)".** Не диво, що в такій „кумпанії" і масариківець Бенеш може зіпсуватись.

Однакож — як зі всього видно — Закарпатська Україна — дарма, що „братя Славяни" Чехи, навіть її назву раді би вимазати з географічної карти — тримається кріпко і дає собі раду не лиш з кацапофілами, але і з уродженими Москалями, котрих там насадили еміґрантські злидні та звісне „мягке серце" Пепечків для московських Ваньків.

Крім того — цього року відбудуться там нові вибори до чеськословацького парляменту, а чеським партіям дуже залежить на тім, щоби з цеї країни повиходили такі посли, котрі би скріпили їх парляментарні клюби. З тої причини і чеські соціяльні-демократи увійшли в близькі зносини з „Українським Січовим Союзом за кордоном" в Празі і позискали для себе знаменитого січового організатора — **д-ра Осипа Безпалка**. Є це у всякому разі інтересна і непересічна людина. Він був перед війною народнім учителем у Вашківцях на Буковині, де разом з теперішнім визначним діячем „Рідношкільної", Централі у Львові, Ів. Гарасимовичем, заложили 4. жовтня 1903 товариство „Січ". А треба знати, що Вашківці лежать на правім березі Черемоша, майже напроти Заваля, по галицькім боці, де 1. травня 1905 р. відкрив першу „Січ" д-р К. Трильовський.

О. Безпалко зістав лєктором німецької мови при Господарській Академії в Подебрадах і показався там дуже корисним робітником. Він здав — хоч вже давно жонатий — гімназійну матуру, записався до німецького університету в Празі й здобув там ступінь доктора фільософії на виділі німецької мови і письменства.

З розвязанням Подєбрадської Академії — зістав він з родиною біз хліба, а тепер є досвідченим і чинним організатором „Січей" з боку чеської соц. дем. партії. Йому помагають дотеперішній посол та шкільний інспектор **Юліян Ревай** та бувший посол до австр. парляменту, Галичанин родом, **Яцко Остапчук**. Як бачимо, то акція Січова, маючи в Празі кріпкі плечі за собою, має дуже гарні вигляди, тимбільше, що першу „Січ" в самім „Ужгороді" заложив ще 1920 року д-р Трильовський, за котрої прикладом пішло 8 дальших „Січей". Та за браком відповідних робітників, цілий рух тоді спинився, тимбільше, що Чехи кожного визначнішого діяча — Галичанина видалювали з краю. — Є надія, що тепер буде інакше. Закарпатська Україна — це одинока українська земля, на котрій Січова ідея зможе наново відродитись у цілій своїй красі і силі.

Інтересна річ, що і чеська аґрарна партія, що найбільше кирині наробила підпиранням кацапства на Закарпаттю, пішла нарешті до голови по розум і взялася підпирати часопис **„Землю і Волю"**, заложену симпатиком цеї партії, також інспектором шкільним, **Михайлом Ґуляничем.** Його покладуть аґрарники тепер своїм кандидатом при виборах. Мабуть не ле буде, коли і в одній і другій партії будемо мати свого чоловіка й інформатора Чехів, які є у славянських справах на ділі темні —, мов табака в розі.

Та найцікавіше подаю тепер на самім кінці:

Вістник законів державних виходив в Австрії у мовах всіх австрійських народів. Заходом пок. Ол. Барвінського зістав перекладачем того Вістника на українську мову знаменитий знавець нашої мови, пок. д-р Ол. Кулачковський, котрий полишив 14 річників того виданництва, правдиву криницю правничої і навіть технічної української номенклатури. Очевидна річ, що було і чеське видання Вістника австрійських законів державних.

— І дивна прояви:

В чеськословацькій републиці живе **110** тисяч Поляків, а більше як **600** тисяч Українців, з чого біля **180** тисяч на Словаччині (також „заслуга" Бенеша!).

Досить, що Вістник державних законів чехословацької републики виходить : в **польській мові, а в українській — ні**. Це світовий скандал і всі наші Українці в Злучених Державах та в Канаді повинні негайно на вічах проти того скандалу і очевидної провокації запротестувати.

Виходить також якийсь Вістник краєвих (закарпат.) розпорядків у попсованій московській мові. Але щож нас Москва обходить!

З уступленням президента Масарика і посадженням на президентськім фотелю д-ра Бенеша — може дуже легко погіршити положення наших українських еміґрантів у Чехії, а зокрема таки в Празі.

Та вся наша надія звернена тепер у Чехії не на Прагу, не на Подебради, ані на Брно, Плзно чи Ржевніце, але на ту колишню драгоманівську країну **„пораненого брата"** — Закарпатську Україну.

Зміна в особі президента чехословацької републики, може незвичайно відбитись на долі цеї країни. Однакож національна українська свідомість таким широким руслом вже там пливе і так широко береги заливає, що вже ніхто не годен покласти тами тим оживляючим і могутнім хвилям.

Юрій Горовенко.

*) І справді і Ужгород і Холм і Коломия є менше-більше таксамо віддалені від Львова. Це буде цікаво собі запамятати. — Тепер власне у Холмі розвалюють Поляки старий тамошній православний храм, щоби і сліду там українського не було.

О. С.

„НЕ ТАКИЙ ЧОРТ СТРАШНИЙ, ЯК ЙОГО МАЛЮЮТЬ"

Я вже писав про останню міністеріяльну заяву у варшавськім соймі, яка — мимоволі може — малює ту асиміляційну лінію, якою Поляки думають іти проти Українців у недалекій будуччині. Отже правлячою ґрупою в Польщі є так звана ґрупа ББ. Насувається питання: чи та ґрупа дійсно щось таке сильне, одноцільне, свідоме своїх задумів, щоб заповіджена нею політика супроти нас мала наповняти наші серця страхом?

Так не є. Сама правляча ґрупа роздерта в середині ріжними непорозуміннями, які стають чимраз сильніщі, чимраз очевидніщі. Зачинається, як звичайно від каварень, де опозиційні (з ББ) сенатори отверто висловлюють своє незадоволення з офіційного курсу. Дальше йде правдивий розгардіяш щодо основних питань біжучої політики. Члени ББ самі нічого не знають, за якою політикою їм доведеться йти (їм накажуть іти). Що буде з конституцією? Такі її проект уже виробив був клюб ББ, але „міродатний чинник" кинув цей проект до коша... Що буде з розвязанням сойму? Чи „там нагорі" існує взагалі якась програма, чи все робиться від випадку до випадку? Чи відповідно до якогось пляну, ближче незнаного **урядовому** сторонництву? Ще кілька місяців тому посли з ББ творили одну, єдину ґрупу. В передодень відкриття буджетової сесії її скликали, відчитували шкіц програми праці на біжучу сесію — і все йшло гаразд, так як у минулім році, де ББ ухвалив усе бажане: комасаційну уставу, уставу про шкільництво і т. д. Але часи змінилися. Яка буде конституція, посли з ББ не знають. Яка буде нова ординація виборча? Про це теж говорять лише в своїх тайних нарадах маршалок сойму, премієр, ну і тісніше „політбюро". Сіра маса урядової більшости про це нічого не знає. По кількох літах соймування члени ББ чують жаль, що властиво не були в парляменті, що не децидували ні про що. Ухвалили одні устави, а новий уряд (як з конституцією) їх перекреслив. Ухвалили буджет, а його перекреслило життя. Єдине, що роблять іще посли з ґрупи ББ, це на жадання уряду видають своїх членів судовим владам від часу до часу...

Незадоволення в середині ґрупи — і опозиція навні в пресі. Віленське „Слово" вже давно гостро критикує клюб ББ в імени консерви, „Курер Поранни" робить опозицію в імени „сірого чоловіка з вулиці" й убожчої інтеліґенції, орґан Левіатана критикує уряд в імени тяжкого промислу, а „Час" незадоволений з „лівих ухилів" проурядових орґанізацій молоді. А навіть архнурядова „Ґазеда Польска" переходить нераз в опозицію щодо того чи іншого поодинокого міністра. Особливий хаос в урядовім таборі панує щодо фінансової політики: дефляція, інфляція, внутрішні чи зовнішні позички, обтяження села чи міста? Збільшуються репресії щодо поодиноких „ухильників" у ґрупі: напр. сензацією дня є видалення з ґрупи віцемаршала сойму, заслуженого бебіста Полякевича, за бунтування села проти ББ. Ну і нарешті... бунт урядової молоді, ика явно ухиляється в бік комунізму...

Такий є образ урядової ґрупи, як її бачить між іншими один добре поінформований у закулісових справах жидівський варшавський орґан. А ось, що пише проурядове віленське „Слово". Воно пише про розклад, про небажані елементи в лоні ББ. Є це „подскакевичі" „до вжиття і на те і на тамте", що причепились до ґрупи не з ідейних мотивів; є це, дальше, „фаґаси", які за „ідейність" жадають моментальної посади; є це „Хлестакови", що беруть хабарі і роздають їх. А крім того в ґрупі, в середині, повстають „котерії" і „мафії", з яких кожда по свойому хоче ратувати ґрупу і державу.

Бачимо, що навіть в очах прихильної до уряду преси (бо не тільки „Слово", але й жидівська преса є прихильна до ББ) множаться голоси критики, розгублености і непевности, викликані відсутністю ясної програми і ясних намірів в урядових колах. Травневий табор був єдиним; тепер, по досвіді майже десятьох останніх літ, перестав ним бути. Життя розбило його єдність; життя поклало нові уґрупування (хоч і розбило старі опозиційні); життя поставило проблєми, яких табор не розвязав і не має одної думки щодо їх розвязання. Проблєма еліти як стояла, так стоїть і досі нерозвязана в державі надвислянській.

Ось чому ми не маємо так траґічно брати заповіди асиміляційного походу на нас. Бажання до нього є, але сил не так то вже й багато...

В. Будзиновський.

З ГАЛИЦЬКОГО ЗАМКУ

(Історичне оповідання).

(12)

— І тепер сам староста справив мене до тебе. Уповажнив мене на його рахунок попоїсти і напитися у тебе.

— Ти вже у нього в службі?

— Ще ні, та мубуть буду. Покликав мене до себе на завтра зполудня. Нині я дуже багато зробив для нашого діла. Як яка біда не покиринить, то збройницю старости випорожню без великого труду і майже без ніякої небезпеки.

— Ну? Ти може знайшов яких спільників?? Може в самім замку?

Хоч сам Вараш порадив був Стефанови баламутити доньку старости і в тій цілі використати полювання, він ані думав, щоби до того могло прийти, ще й так скоро. Стефан ще не міг знати, як з дівчиною піде далі, тож відповів вимиваючо:

Аж в ночи з неділі на понеділок буду знати, чи справді буде що з того і як воно буде.

— Як ти гадаєш ту викрадену зброю забрати звідси? Возами, чи на конях?

— Се робота для Демчини. Його гадка така, що найліпше сплавами. Він вже балакав з людьми, що на Лімниці мають готові сплави. Підпливуть під Ґалич в ночі, заберуть вантаж і попливуть далі.

— Се найгірший спосіб, — перебив Вараш. — Староста має окрему сторожу, що шибається по ночі в човнах і сплавів, що надходять в ночі, не пускає далі. Сими сплавами люди втікають від панщини і від панів. Троха Дністром, троха горами переходять на Молдаву в татарські степи, звідтам на Запороже. Втікаючи сплавами, пливуть тільки нічю, на днину скриваючи сплави в прибережних очеретах, в протоках, рукавах. Староста полює на тих збігців і спійманих віддає їх панам. Очевидно за заплатою. Сплавами зброї не вивезеш звідси. В день виявилось би, в ночи староста не пропустить.

— Про сі полювання на людей Демчина знає, — відповів Стефан. — Він все те вже обміркував. На ту нічну контролю знайшов раду, бо знає, як та контроля робиться. В днину дністрова сторожа старости пильнує, щоби який сплав не причалив до берега і не скрився, щоб чекати темної ночі. Робить се тільки вище Галича. При самім Галичу і долі рікою ні.

— Бо як сплав був безлюдний і поплив далі, то вже нема небезпеки, щоби забрав кого з тих сторін, з котрих приплив до Галича.

— Може забрати і забирає. Очивидно, як люди покинуть сплав вище того місця, до котрого доходить контроля, як здужають обійти Галич або противний беріг і зайдуть аж до місця нижче Галича, де скрився їх сплав. Се місце є недалеко устя Гнилої Липи.

— Там возьмеш замкову зброю на сплави? Як її затащиш аж до Липи?

— Демчина припливе сюди байдаком. Буде чим перевозити зброю. Він мабуть зголоситься до тебе смерком.

— Як він байдаком, то мабуть не сам приїде. Не було би добре, як би ще його люди у мене закватирувалися.

— Демчина буде мати з собою одного або двох парубків. Вони до тебе цілком не зайдуть. Я тебе також буду по змозі оминати. Нині вже не прийду сюди. Може й завтра ні... Демчині перекажи, щоби завтра в ночі був перед північю коло малої замкової фіртки на Дністер. Його помічники скриті в кущах, нехай будуть готові виносити з замку зброю. Нехай не забудуть бути в постолах, щоби чобітьми не гопали.

— То ти вже так далеко зайшов?! — аж крикнув Вараш, зачудований.

— Пст! Ще не зайшов. Лиш надіюся зайти і тому хочу бути готовий на всі можливости.

— Яким способом надієшся дістати приступ до збройниці? Дадуть тобі кватиру коло неї?

Стефан не хотів розказувати про дівчину, тож відповів:

— Се не виключене. Також не виключене, що буду мати вихід з замку саме тою фірткою. Завтра покажеться, як воно буде.

— Солонецький пообідав і напився на рахунок старости. Вараш не записував того рахунку і не пробував затямити його. Знав, що староста сам не спитає, який його довг, і грошей не пришле. Як би Вараш сам пішов по гроші, то... ліпше не пробувати щастя! Такі почастунки на приказ і на рахунок старости були державним додатком до міського податку Вараша.

Стефан пішов до свого заїзду. Продрімався троха і вийшов оглянути терен від замкової фіртки аж до лозників при березі Дністра, де повинен би, причаливши, скритися байдак Демчини.

Попри мур замку ішла дорога, по другім боці зарублена свербивусом, терниною, глідом і іншими кущами. Зійшовши до берега Дністра, Стефан зайшов аж до місця, де по тім боці вливається до Дністра Гнила Липа. Оглянув добре цілий беріг і допевнився, що є де скрити більше судно, так, щоби його не видко було ні від середини ріки, ні з берега.

(Далі буде).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорожська Січ, від. 342. повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю дня 17 березня, в годині 2:30 пополудню. На цей мітінґ мають явитися всі члени і заплатити свою вкладку місячну. Члени, котрі не можуть прийти на мітінґ, мають передати свою належітість до секретаря або на мітінґ враз з книжкою, у котрій секретар поквітує заплачення вкладки. Ніхто інший не має підписувати книжки. Напоминається довгуючих членів, щоби сповнили свій довг бо інакше будуть суспендовані. Довгуючого члена довше не мож буде тримати як два місяці. Остерігається тих членів, котрі передають свої вкладки на мітінґ другому членови і такому членови дається підписувати книжечку. Такий член мусить два рази платити, бо той член, що він йому доручив за себе заплатити, не доручив вкладки і книжки. Тому тільки секретар має отримувати і підписувати, а опісля доручити касієрови. — І. Маркович, секретар.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЗА РОЗГОЛОС ДЛЯ ПОДАТКІВ.

На основі останнього податкового закона уряд мав обовязок зарядити повне розкриття фактів про те, скільки хто заплатив податку, скільки хто має приходу, які втрати він собі відтягнув при сплаті податків і таке інше.

Як не тяжко догадатися, закон ухвалено в тім намірі, щоби він не дав податковцям укривати своїх приходів, домагатися неслушних звільнень від податку, тощо. Мовляв, наявність у цій справі таксамо корисна, як явність у справі судження обвинувачених.

Проти цього закона виступило велике число конгресменів, кажучи, що цей закон це найгіршого роду шпигунство. Питалися: хто дивиться в податкові рекорди за тим, скільки хто податку платить? Всякі шантажисти, викрадачі людей, рекетири, словом: найгірші елементи суспільности.

У відповідь на це інші підносили, що цього роду балачка це чистий обман. Закон має на цілі запобігти вкриванню приходів, а всі його вороги це наймити плютократії. Якби не цей закон, то, мовляв, уряд не міг би мати можности довідатися, що бувший секретар скарбу одурив уряд на 3 міліони долярів.

За котру сторону треба би рішити? Морально це казати людям за гроші, що я вживав цієї річи й знаю з досвіду, що вона добра?

ЧИ ЦЕ ПРАВНА ОБІЦЯНКА?

Від давніх давен була суперечка між англійським правом подружа та римським правом подружа, на котрім спиралися більшість правних систем Европи. Між іншим англійське право признавало право позивати за відшкодування людині, котрій друга людина не хотіла сповнити зробленої обіцянки подружа. Римське право не признавало нікому права до такого позву, бо вони розумували, що подружа мають бути зовсім вільні, а, мовляв, звязувати людину до обіцянки подружа значило обмежати повну свободу подружа.

Тепер у кількох стейтових леґіслятурах поставлено проєкти закона, щоб набудуче не вільно було позивати за обіцянку подружа, а стейт Ідіяна цей закон уже й ухвалив. Відтепер там хлопець буде могти обіцяти дівчині оженитися з нею, а потім цю обіцянку зломати, а дівчина за це не буде мати права позивати в суд за зломання обітниці.

Чи слушно це?

ПОСЕРЕДНІЙ ДОКАЗ?

Генеральний прокуратор (себто міністер судівництва в кабінеті президента) Комингс виступив з публичною обороною посереднього доказу в кримінальних справах.

Каже він, що деколи посередні докази доказують краще, як безпосередні. Свою думку пояснює він прикладом. Припустім, каже він, що в сутінку перейшло попри нас якесь звіря. Три свідки бачили його, але що це за звіря, ледви чи вони на це погодяться. Тимчасом на другий день знавець може поглянути на сліди звіряти та сказати з усякою певністю, що це за звіря було. Що варта будуть зізнання свідків, що бачили звіря, в порівнанню з зізнаннями того свідка, що звіряти не бачив?

Так, сказав відомий письменник Торо, посередній доказ важний, приміром, коли знайдено пструга в молоці.

ДІТИ, ЧИ ЧУДОВИЩА?

Цікаве питання підносить справа 5 близнючок канадійської родини Діонів.

Родичі дітей дістали пропозицію виставити ці діти на водевілях, очевидно, за заплатою. Родичі вже й підписали деякі контракти та за відповідну заплату згодилися виставляти дітей.

Тепер канадійський уряд умішався в справу та домагається скасування контрактів, котрі родичі зробили з театральними підприємцями за виставлення дітей. Уряд стоїть на становищі, що він повинен здержати батьків перед таким маєтковим визискуванням своїх дітей. Мовляв, таке виставлювання дітей в театрах натавруе дітей як природні чудовища. Їх будуть виставляти між проковтувачами ножів. Таке трактування дітей може відбитися на їх душевнім розвою, не кажучи вже про те, що таке трудження дітей може їм пошкодити тілесно.

Проти цих намірів уряду виступають і самі родичі близнючок і декотрі посли. Вони звертають увагу урядови, що крок уряду вимірений проти двох основних правил англійського права, а саме святости контракту й святости влади батьків. Колиб ухвалено проєктований урядом закон, то він зовсім правно зроблені контракти й обмежив би право батька й матери розпоряджатися своїми дітьми.

Котра сторона має слушність?

І ЦЯ МЕДАЛЯ МАЄ ДРУГУ СТОРОНУ.

Відповідаючи на закид родичів, що, мовляв, вони потребують на удержання 5 дітей більшої суми грома, канадійський міністер сказав між іншим:

„Як їм треба більше гроша, то це вони можуть добути легко в інший спосіб. Приміром, вони можуть дістати їх, підписавши припоручення деяких продуктів. Вони могли би, приміром, припоручувати людям уживати якогось порошку для дітей".

Це гарно, але чи цей порошок Діони мали би припоручити тому, що вони справді переконані про доброту порошку, чи тільки тому, що порошкове підприємство їм заплатить гроші? Певна річ, що це останнє. Колиж так, то чи ж

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 28. лютого померла **Климка Шафран**, членкиця сестрицтва Преч. Діви Марії, від. 303 У. Н. Союза в Деррі, Па.

Покійна була нашою членкицею останніх 10 років, перешовши до нас з переступним листом від від. 61. Померла, маючи 65 років, перебувши в останнім році важку хворобу.

Покійна була родом зі села Березка, повіт Ліско. Муж Покійної помер тому 5 років. Осталося пятеро дітей, але всі дорослі й подружені.

Діти щиро дякують Шановним Союзовцям і громадянству за таке численне й щире віддання Покійній останньої прислуги. Теж дякують головному урядови У. Н. Союза і відділовим урядникам за їх опіку і поміч.

Анна Куземчак, секр.

— Як гадаєш, чи маю Цибулякови позичити двацять долярів?

— Конче позич йому!

— Чому: „конче"?

— Бо інакше він прийде до мене!

СТРІЛЕЦЬКИМ ШЛЯХОМ

(Промова д-ра Володимира Старосольського, виголошена на Святі Стрілецької Пісні у Львові дня 24 лютого 1935 р.)

А деж бо то ваші, панове молодці, тай тії рушниці?
Наші рушниці в царя у світлиці, ми самі в темниці.
А деж бо то ваші, панове молодці, тай тії пістолі?
Наші пістолі у царя на столі, миж самі в неволі.
А деж бо то ваші, панове молодці, тай тії баскі коні?
Наші баскі коні в царя на припоні, миж самі в полоні.
А деж бо то ви самі?

Тисячі не відповідять, бо їх не стало. Спалились у святім вогні, згоріли, як згорів, наче відомий символ, наш полковник Вітовський. І вже ніколи не стануть вони на збірці.

А знову тисячі розкинені далеко по своїй та чуй землі в усіх частинах світу. А ті, що лишились, несуть на собі тягар і двох десятків літ і тягар подій.

Колишні „Чумарики-Чубчики" похідних сотень, діти, що їм непосильний був тягар кріса, перейшли вже сьогодні „середину пути життя людського". Іншим посивіли голови.

Оглядаємося позад себе. Хто ми були? Прийшли після виходу в поле УСС речі й події великі, — такі великі, що закривають собою почин УСС, що виорали у свідомости та відчуванні має борозди куди глибші. Але одне є певне. УСС були початком лявіни. Хоч лявіна яка велика, хоч її маса куди більша від — бути може — малої тільки жмінки, з якої вона почалася, проте: оця жмінка, про що слід завжди тямити, була початком лявіни. Та цього не забудеться і тоді, коли „згине в сірій мряці слід по журавлях".

Оглядаємося на пройдений стрілецький шлях. Дивний шлях! Він почався відступом на південь, за Карпати. Та цей відступ завів саме на ту частину України, що, здавалося, була пропаща, що майже забувалась. І для відродження цеї окраїни цей відворот став наступом, бо перебування УСС там, за Карпатами, було животворною, плідною в наслідки подією. З тієї власне країни почався стрілецький похід зі зброєю в руках, похід майже по всьому просторі України. Через звори і хребти Карпат, Підгіря, лани і яри Поділля, і Чорне „Руське" море, і вгору Дніпром, Січ Великий Луг і Запорізькі степи. І Київ, де Січові Стрільці, кість од кости і плоть од плоти УСС, значили своєю кровю однодушну й одностайну волю всеї Нації. І досягнув цей шлях Волині, де значився творенням рідної школи.

На межі двох діб буття нації почався цей шлях. Кінчилася одна доба, що в ній усі зусилля були звернені на збереження існування та добуття кращих умовин для існування в межах чужих держав. Тимто й розуміння завдань та призначення УСС з боку старших поколінь було ще звязане з тією добою. УСС в розумінні того старшого покоління мали бути доказом льояльности відносно Австро-Угорщини і як доказ льояльности вони мали скріпити народне положення в чужій державі. І в цьому було джерело трагічного непорозуміння. Бо зовсім інакше розуміли це УСС. Вони вважали себе за виявактивности Нації, за маніфестацію її волі творити самій свою долю, бути співворцями нації, що тоді йшли. І стрілецький шлях повів нестримно від одного розуміння до другого, від одної доби у другу.

Чи тямите відхід перших сотень у поле? Чи тямите ті гонведські вишивані штани, що їх мусіли надягати стрільці? Чи тямите ті сльози стрілецькі, що полились тоді, в темну ніч при світлі смолоскипів? А далі: те змагання зазначити своєї окремішність, своє власне обличчя також назовні. І появилися зпочатку зелені галузки на стрілецьких шапках, далі — жовто-блакитні кокарди, далі — шапки-мазепинки, герб, у якому звязані були воднограз герби Львова і Києва. А врешті — власні одностроі, а на шапках тризуб. Це був шлях у просторі і в часі, шлях з одної доби у другу.

На тому шляху родилась — вона, пісня, **стрілецька пісня**. Бо ще йшли ті, що „як ідуть у бій, то співають і зі співом умирають". Народилася стрілецька пісня.

Чи є у ній щось, що вирізняє її, що призначає їй окреме місце? Чи можна знайти у ній якийсь пануючий тон, мотив, що завжди повертається і надає їй окремий, власний зміст?

Вслухайтесь у стілецькі пісні, а знайдете, що майже всі вони звязані з ідеєю походу. Це пісні походу.

„Маширують стрільці добровольці" — у пісні про червону калину, „Гей, видно село", а там „Ідуть стрільці, стрільці січові до бою". Навіть особисті переживання, звязані з ходом, рухом. Хоч би пісня про любого товариша Федька (Черника — прим. автора) малює його, як „тепер він десь манджає у далекий Сибір і очі все здіймає до ясних-ясних зір".

А колективні найглибші переживання також звязані з походом. „Ой, та зажурились стрільці січові, як Збруч річку проходили". І знову „ми йдем вперед, за нами вітер віє і рідні нам кланяються жита". Цеж два епізоди походу і з ними звязані глибокі переживання. А пісня, що безконечно глибоко лежала в стрілецькім побуті, „Видиш, брате мій", — чиж не каже вона, що „мерехтить в очах безконечний шлях"? Це просто візіонерське відчуття того, як „похід" сильно і сутньо звязаний з життям стрілецтва. Похід не в значінні маршу, тільки фізичного руху, але похід як ідея, як елемент, життя, як стихія.

Цю ідею походу я стрічав уже висловлену в іншій області мистецтва на чужині. Стоїть на Вацлавськім Наместі в Празі памятник св. Вячеслава. На високому цоколі постать св. Вацлава на коні, нижче по чотирох углах чотири постаті. Всі вони в русі. Всі йдуть. А коли глядіти на памятник, маєш враження, що вони несуть на плечах кивот — кивот чеського народу, св. Вячеслава. Несуть його через століття.

Така є ідея походу „мерехтить в очах безконечний шлях", шлях для Нації. Ідемо ним. Ідемо і несемо на плечах, високо над головами — кивот.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Загальне народне життя в громаді.

Елизабетська громада горда з того, що багато інших місцевостей завидують українській громаді в Елизабет, Н. Дж. Одначе українська елизабетська громада справді не є такою великою громадою, як інші місцевости описують. Нашу громаду справді тяжко обчислити, бо вона розкинена по околиці, як Scottplain, Granford, Garwood, Kenilworth, Rosell-park і Linden. Але доброго сина України не треба шукати: він самий зголоситься до централі українських синів, або подасть свою точну адресу. Наша парохія в Елизабет, Н. Дж. під назвою церква св. Володимира Великого, нараховує в Елизабеті і по всіх згаданих околицях, усього на 210 родин або 900 душ. Це був би рахунок тих, котрі зголосилися до парохії. На наш український національний рахунок то число повинно подвоїтися, не споминаючи тих заморожених українських родин, котрі в ніщо не вірять, тільки в життя і самолюбство, а десь колись читають „Гвязду Полярну" або „Нови Свят" то кажуть, що сусіди всі Поляки, то сміються з українського, бо кажуть, що в Галичині України нема, а тільки Польща. Каменем кидати на таких людей не поможе. Прийде хвиля, що за нашою доброю порадою і помічю вони спамятаються і станують, як один під наш синьо-жовтий прапор національного визволення.

За помічю українських національних українських організацій ми виробляємо собі імя по цілому світі, то виробимо його й в Америці. Через наші організації з нами числяться вже всі інші народи.

Через свої організації ми в Елизабеті живемо, як одна велика родина, в котрій нічого не бракує. Маємо все, чого нам треба. Маємо гарний Народний Дім, де відбуваються концерти, балі, представлення, віча й всякого роду гри й забави для молодої ґенерації. Галя занята наперед по яких 6 місяців чужинцями й своїми.

Хотівши дістати галю на якусь імпрезу, то треба зголоситися кілька місяців наперед. А „бейсменті" є дві великі бари, де можна випити й добре закусити, як є на це нагода. В домі крім галі є дві бічні салі, де міститься школа і відбуваються мітінги і вечеркові паради.

Маємо також свій гарний парк на розривки в літній сезон. Там є велика галя до танків, як також багато гарних дерев, під котрими можна посидіти.

Маємо також гарну церкву, при котрій є також гарна саля на школу і галя до граня представлень.

Маємо два гарні доми: один при Народнім Домі, другий при парохії.

Маємо досить визначніших людей та всілякого роду бизнесменів.

От тепер подумаймо й застановімся самі над собою і скажім до себе так: Організація, братерство, згода будує, а незгода руйнує. У кого в грудях є українське матерінське серце, той нас віднайде. Безріжниці на те, якої хто релігії не був би, як чується Українцем, най іде нашим шляхом до організування й до визволення нашої незалежної української державности.

М. Костів.

Добра жінка.

— Щож це ти так спокійно віддала твому чоловікови ключ від брами?

— Поперше, я йому хотіла справити приємність; подруге, він тим дуже гордиться, а потрете, цей ключ зовсім не є від брами!

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

UKRAINIAN AFFAIRS IN AMERICA

PROGRESS OF PORT JERVIS, N. Y. YOUTH BRANCH OF U. N. A.

Our recently organized local youth's branch of the Ukrainian National Association, "New Star," Branch No. 8, is steadily growing. We have already added a number of new members to our original 11.

Our greatest obstacle here is the fact that the Ukrainians in this section do not live compactly but are scattered far and wide. Nevertheless, this obstacle is steadily being overcome, and our U. N. A. youth branch is of considerable aid in bringing our people together, particularly the youth.

At present, during the month of March and April we are conducting a membership drive. We therefore take this opportunity of cordially inviting all young American-Ukrainians of this section to join our "New Star" club. They will then not only receive good insurance protection, which is most necessary to all of us, but they will also help us to build a more active, organized, and enjoyable American-Ukrainian youth life in this section.

Meetings of our "New Star" club are held regularly in the Church Hall, Port Jervis, N. Y. All are invited.

MARY KNAIZIK,
New Hampton, N. Y.

UKRAINIAN PROGRAM PRESENTED IN AMHERST, MASS.

On February 26, "International Relations Night" was observed by members of the Hampshire County Business and Professional Women's Club at Hotel Northampton, Amherst, Mass. Several groups in national costume gave an interesting program of folk songs and folk dances, as a visual aid to interpreting the national life and customs of various foreign countries. Mrs. Ella L. Elder, chairman of the International Relations Committee, directed the program.

Miss Mary Barkowski of Amherst, a member of the club, presented the Ukrainian group, whose program was arranged by and given under the direction of Helen Lubach, a student at Massachusetts State College. The program was as follows:

1. Hopak Kolom—Eileen Olynik and Andrew Rewa;
2. Kozachok Podilsky—Mary Olynik and Alex Hrynyshyn;
3. Piano selection of folk songs—Helen Lubach;
4. Hony Veeter—Minnie Rewa;
5. Hopak Kolom—Mary Olynik and Alex Hrynyshyn.

The group was dressed in colorful native costumes of their country. Another feature which attracted much attention was a boudoir doll owned by Miss Lubach; it was dressed in an elaborate Ukrainian costume, and it was passed through the audience as that all might have a close view of the dainty stitchery and fineness which is so characteristic of Ukrainian costumes. At the close of the evening many of the members interviewed the group about the Ukrainian people, both in their native homeland and in America.

M. B.

DANCERS AND SUCCESS

On February 28, eight dancing couples, under the direction of Mr. S. Hyra, traveled to Bayonne, N. J. in their native costumes to take part in a program given by a Bayonne school. The dancers were a little nervous, for it was the first time they were to dance before a strange audience.

Arriving early, the dancers roamed through the halls and heard many remarks passed on the beauty of their costumes. The dancers did not hesitate to inform the onlookers that their costumes were all hand made.

Soon it was nearing time for the dancers to take their places, but first the choir of Bayonne sang three songs. The dancers silently took their places... Slowly the curtains opened... The audience was strangely silent. Quickly the orchestra struck up a jolly Ukrainian tune. At the sound of the music, all fear was banished from the dancers hearts, and thus, light-hearted, forgetting the audience, they danced to the best of their ability. The dance ended ... Silence... And then applause! Applause which sounded to those on the stage, like one peal of thunder after another. The dancers then formed a background on the stage while a ten year old girl danced the Kozachok Solo. This was followed by another dance by the eight couples, which was followed by four boys dancing the famous Zaporozhian dance. The applause which followed was deafening. Although being amateurs at the game, the dancers knew that it was best to leave the audience "wanting more."

Unaware of what praises and criticisms were being passed by the audience, it wasn't long before the news reached them. The praises were on the beautiful costumes and the happy, carefree way the dancers went through their parts. The criticisms were ones that could be expected, coming from the Poles. The news, as told to the dancers, was that the Poles never expected the Ukrainians to make such an excellent showing and to be so well received by the audience.

Following the performance, the dancers were invited by the Bayonne youth to visit their club. The dancers readily agreed. Arriving at the club, the dancers went into one dance after another, which was then followed by social dancing, in which the youth of Bayonne also participated. In this manner the dancers became better acquainted with the Ukrainian youth of Bayonne. Later, sandwiches and beer were served. During the drive home, the dancers greatly enjoyed themselves by singing gay Ukrainian songs.

The Dancing Club is just newly organized. They would be glad to participate in any affairs, or contests that are to be held in nearby towns. For information write to the Ukrainian Dancing Club, c/o Ukrainian Sitch Hall, 229 Springfield Ave, Newark, N. J.

SOPHIE FELLO, a dancer.

HAMTRAMCK CLUB LUNCHEON

The youth division of the Ukrainian Parochial Library and Recreation Club of Hamtramck, Michigan, held their weekly luncheon and meeting Tuesday evening March 5th, at the Ukrainian Home 2240 Grayling Street. Mr. Walter Sworek acted as general chairman and toastmaster of the luncheon. The principal speaker of the evening was Mr. John J. Korney, of Lansing, Michigan. His topic was entitled, "Perpetration of Russian Atrocities in the Ukraine Region." Mr. Korney was a former Ukrainian delegate from Michigan State College and Northwestern University at the Intercollegiate Model League of Nations Assembly held in the House of Representatives chamber in the state capitol. Games, chess and dancing concluded the evening's entertainment.

The club is composed of two hundred members. Mr. Michael Stec is president of it.

LECTURES HEARD BY JERSEY CITY SITCH

It has been quite some time since you last heard of the activities of the Jersey City branch, branch II, of the Chornomorska Sitch. Even though you have not heard, it has been very active. I will not enumerate its activities but I do want to bring to the readers the interesting way in which some of its meetings are conducted.

On February 18, 1935, a regular fortnightly meeting of this organization was held at the Ukrainian Center at 8 oclock. The regular business was dispensed with as quickly as possible. After this the members had an opportunity of listening to two very interesting lectures.

The first of these lectures was given by Mr. Lehimski from New York City. Mr. Lehimski, in a very interesting manner, enlightened us about the past of the Sitch, the significance of the Sitch, and its future.

The second lecture was given by Mr. Geba of Stapleton, N. Y. The subject upon which he lectured is very important, and an understanding of it is essential to all. He lectured about the human body and its behavior.

Mr. Geba presented what might seem to be a dull subject, in a very interesting way. Everyone was impressed by the knowledge Mr. Geba showed of his subject and by the way he transferred this knowledge to his listeners.

I am sure I am speaking for the rest of the group when I say that we enjoyed both the lectures very much and hope to hear more similar ones in the future.

EVA PIDDUBCHESHEN.

NEW BRITAIN CHORUS

The New Britain Church Chorus again started a new series of plays and concerts.

The chorus' dramatic department, which has developed many fine actors, has presented a great number of beautiful plays which are followed closely by all parishioners. Plays are presented at an average of once every two weeks. In cooperation with the Ukrainian Junior Club the chorus presented four one-act comedies, "Little Myron in Trouble," "The Common School Teacher," "Wonderful Son-in-law," and "Talk is Cheap" on February 17.

Before an audience of 400 the chorus on February 24 again appeared on the stage, presenting one of the year's sensational melodramas entitled, "Lord Watches over Orphans." The play in itself a very interesting story of "crime does not pay" was made more interesting by specially arranged songs which were sung by a soloist, a trio and group. In the last act the audience received a real treat as a real Ukrainian Village Wedding was presented. The young actors singing and dancing to the music of an old village orchestra received applause from the audience.

On February 17, the chorus appeared at the Lithuanian Independence Day program. The chorus dressed in Ukrainian costumes, made a colorful showing in the program as they sang several of Gregory Davidovsky's compositions. Prof. I. J. Hoptiak is now preparing his chorus for a Taras Shevchenko concert, which will be presented in near future.

The Ukrainian Chorus is classed as the best choral organization in New Britain at present. It is expected that soon they will be the best Ukrainian chorus in Connecticut.

J. S.

THE SPORT WHIRL

WOONSOCKET TEAM READY TO ENTER TOURNAMENT

The St. Michaels Boys Club Basketball Team of Woonsocket, R. I. is making preparations for the Basketball Tournament for Ukrainian teams to be held under the auspices of the Sport Division of the Ukrainian Youth's League of North America.

The St. Michael's B. C. have a good record, being city league champions in 1922-33 and runners-up in 1933-34, and tied for first place so far this year. The team is ready to challenge the teams mentioned by Mr. Alexander Yaremko in the March 1st issue of the Ukrainian Weekly.

STEVE KARAS, Manager
368 E. School Street
Woonsocket, R. I.

HAMTRAMCK DEFEATS ROSSFORD

On Sunday, February 24, 1935 The Young Ukrainian Nationalists of Hamtramck, Mich. again defeated the Young Ukrainian Club of Rossford on their own court by a score of 39-18.

The Y. U. C. of Rossford is a much better ball club than the score indicates, but it seems that it was their off day. There was a scoreless number of baskets tried which would circle the rim and fall out.

The leading scorers for Y.U.N. were Cushnier, Zablocky and Kitzul with 13-7-6 points respectively, while for Y. U. C. of Rossford, Andryc and Kostic netted 6-3 points respectively.

After the game all the boys were taken to the Ukrainian Hall where refreshments were served.

During the meal Father Ulynisky gave a little speech and said how wonderful it would be if all the Ukrainian sport teams would be able to get together more often; which would create a more friendly spirit between ourselves. And above all, he stressed, we should always remember to play a clean game and thus gain the respect of all other nationalities.

Stephen Danielson then gave a little talk and reminded all the youth that the Third Ukrainian Youth's Congress of America, sponsored by the Ukrainian Youth's League of North America, will be held in Hamtramck this coming Labor Day weekend. There the youth from all corners of America and Canada will have an opportunity of meeting one another.

After the supper a dance was held, which drew a large crowd. All the boys enjoyed themselves immensely, and we hope that in the future we will be able to get together with all the young Ukrainian sport clubs of America.

We take this opportunity to thank all the people of Rossford for their wonderful reception.

In regards to games write to:

WILLIAM CHOLEWKA, Mgr.
3083 Hanley Street
Hamtramck, Mich.

FOURTEEN STRAIGHT WINS FOR COSSACKS

By capturing both ends of a doubleheader played at the Jamaica Presbyterian Church on February 20, the Ukrainian Cossacks of Ozone Park, N. Y. scored their 13th and 14th consecutive victories of the season. The Ukrainian Cossacks made up for lost time by scoring two victories in one evening. They easily defeated the Hillside Cardinals in the opening game by a score of 36 to 14, and in the nightcap tilt, which was replete with thrills galore, they managed to eke out a 25 to 20 victory over the Hillside Presbyterian quintet.

The Hillside Cardinals were no match for the Ukrainian Cossacks in the first contest of the evening. The Cossacks scored as follows: Pete Bilski, 14 points; John Parpan, 10 points; Tony Parpan, 6 points; Nick Sawka, 6 points. The Cossacks' smooth passing and clean playing caught the attention of the crowd, and they showed their approval by cheering for the team as they scored their 13th consecutive victory.

The Hillside Presbyterian quintet held the upper hand over the Cossacks throughout the greater portion of the second contest. At the end of the first period the Cossacks trailed by a score of 6 to 4. After a sluggish second period, the Cossacks still trailed the "Presbys" by a 12 to 9 count. Pete Bilski and Tony Parpan kept the Cossacks in the running by their fine play. John Parpan played a bang up game at guard in the first half of the game to keep the scores from mounting against the Cossacks. In the third period the "Presbys" increased their lead to 6 points and led the Cossacks by a score of 18 to 12. The Cossacks had remained calm throughout the entire contest but when the final period of the game began; they perked up and played like whirlwinds. Before the "Presbys" knew what had happened, the Cossacks had knotted the score at 18 to 18. Tony Parpan scored on a neat lay up shot to put the Cossacks into the lead, for the first time during the contest, by a score of 20 to 18. The lead was shortlived because the "Presbys" scored a field goal to knot the score at 20 to 20. By this time the crowd was in a frenzy. The score was again tied and only two minutes remained to be played. The situation seemed very grave to the Cossacks, who were trying to get by the "unlucky 13." Nick Sawka converted a free throw from the 15 foot stripe to give the Cossacks the lead by a score of 21 to 20. To make the victory more certain, Pete Bilski sank a field goal and ran the score up to 23 to 20. Just before the final whistle, Nick Sawka scored a field goal to give the Cossacks a 25 to 20 tally over the Hillside Presbyterian five. Pete Bilski was again the high scorer with a total of 17 points. Tony Parpan scored 5 points and Nick Sawka tallied 3, to round out the scoring for the Cossacks.

NICHOLAS SAWKA, Mgr.
Ukrainian Cossacks Basketball Team.

„ВІЙНА БУДЕ"...

Було їх два. Скінчили гімназію, здали матуру і сидіни на татових головах. Вкінці надокучило.

— Слухай, каже один до другого: Ти бачив того Жида, що минулого тижня приїжджав до нашого села скуповувати старе залізо?

— Бачив, або що?

— А якщоб ми так взялись до того?

— А можна би, тільки, бачиш, ми на цьому ні в зуб.

— Не святіж горшки ліплять.. Давай, зачнемо!

— Згода.

Тиждень ходили і „нюхали". Розвідали про місце збуту, скалькулювали ціну, один син переконав батька, щоби позичив їм віз і коня, що дармував у стайні, і поїхали.

Їздили і скуповували старе залізо. Пішла вістка від хати до хати, від села до села, що наші вже навіть залізо скуповують. Диво над дивами, такого ще не було, відколи світ світом.

Дві сусідки стояли коло воріт: одна сперлася на них від подвіря, друга від дороги.

— А я вам кажу, кумо, що війна буде ось-ось!

— Ей, а може ще не зараз?

— Ні, таки буде. А ви не виділи тих, що вчора скуповували залізо?

— Та виділа.

— Слухайте, кумо, та то не Жиди, але таки наші, Українці. Я добре їм приглянулася.

— ? ? ?

— Гей, кумо, та як вже наші взялися старе залізо скуповувати, то хіба то не на війну заноситься?

— Ай, бігме правда! А я і не подумала про те.

Від хати до хати, від села до села йшла вістка про близьку війну. Два студенти і їх кінь навіть не догадувалися, що вони були причиною безспірного пророцтва про близьку війну...

Багато води упливе в Дніпрі, заки звикнемо, що не Жид.і, але ми маємо братися до кожної роботи...

Таран.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (214)

Дівчина пробувала подякувати Тарзанови, але він дав їй знак рукою, щоб цього не робила. „Ви виратували його самі", він сказав, „бо якби ви не вміли кермувати літаком, то я не міг би був йому помогти. Тепер ви вже можете вертатись до своїх".

„Їдьте зараз", приказав Тарзан. „Ні одно з вас не пасує до джунглів". „Це не місце для нас", засміявся. Роджер, „ані для якогонебудь іншого білого чоловіка. Чомуж ви не їдете з нами? Чи ви не хочете вертатись до цивілізації?" Тарзан похитнув головою на знак заперечення. „Ні, я родився в джунглях. Я не хочу вмирати деінде".

„Чим скорше ви заберетеся звідси, тим краще, тим певніше зайдете домів безпечно", сказав Тарзан. Вони пішли разом до літака. Роджер піднявся до сидження, й усів. „Гуд-бай", сказала дівчина, простягнувши руку Тарзанови. „Заки віділу, я хочу почути від вас, що ви мене вже більше не ненавидите". Лице тарзана захмурилося.

Не кажучи ні слова, він підняв Ольгу та посадив її коло Англійця. На гарнім лиці дівчини видно було вираз болю. Кілька хвилиц пізніше літак уже уносив їх вгору, на схід. На середині поляни стояв Тарзан, дивлячися за ними. „Шкода, що вона червона шпигунка", він сказав, „бо її дуже тяжко ненавидіти".